

Ernest Hemingway'in "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" Adlı Kısa Kısa Öyküsünde Çok Anlamlılık

Zennure KÖSEMAN (*)

Öz: Bu makale, özellikle kısa hikâyenin gelişme süreci içerisinde önem kazanan yeni bir yazım türü olan "mikro öykü," "kurmaca öykü" ya da "küçük öykü" olarak adlandırılan kısa kısa öykünün görünenden çok görünmeyene dikkatleri çekmeye çalıştığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Burada, kısa kısa öykülerin yorumsal açıdan değerlendirilmesi sonucunda çok anlamlılığın ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Bu tür öyküler, örtük yapılarından ve açık uçlu oluşlarından dolayı yapılan yorumlamalar ile anlamca farklı boyutlar aldığından yapı bozucu teorisi ve alımlama estetiği boyutunda da incelenmelidirler. Bu makalede, Amerikalı yazar Ernest Hemingway'in kısa kısa öyküsü "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" çok anlamlılık yönünden ele alınacaktır ve görünenden çok görülmeyenin vurgulandığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kısa Kısa Hikâye, "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş," Ernest Hemingway, Amerika'da Yitik Nesil, Kısa Kısa Hikâyede Derinlik Unsuru

Various Meaningfulness in Ernest Hemingway's Short-Short Story "For Sale: Baby Shoes, Never Worn"

Abstract: This article aims to express the contemporary literary genre, short short story, also known as micro fiction or flash fiction, draws attention to what is hidden rather than what is visible. This literary analysis highlights that various meaningfulness is acquired when short short stories are handled in respect to readers' different critical evaluations. As short short stories attain new meanings in different interpretations because of having implicit and open-ended structures, they should be considered in terms of deconstructive analysis and the perceptual aesthetics reflecting reading public's mood towards the text. This article focuses on Ernest Hemingway's short short story, "For Sale: Baby Shoes, Never Worn" in terms of various meaningfulness that implies what is hidden rather than what is seen.

Keywords: Short Short Story, Ernest Hemingway, Lost Generation, Depth in Short Short Story

*) Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.
(e posta: zennurekoseman@yahoo.com.tr)

Giriş

Okuyucuyu yapı bozumcu oluşa yönlendiren Hemingway, yazmış olduğu *Silahlara Veda*, *Çanlar Kimin İçin Çalıyor*, *Yaşlı Adam ve Deniz*, *Afrika'nın Yeşil Tepeleri*, *Güneş de Doğar*, *Öğleden Sonra Ölüm* gibi ünlü eserleriyle savaşlar ortasında kendine yer edinen edebiyatta ölümsüzlüğünü kazanmıştır. *Bizim Kasabamızda* ve *Kadınsız Erkekler* gibi öykü kitapları incelendiğinde, romancı yönünden çok hikâye ve kısa kısa öykü yazıcılığının Hemingway'de daha etkin olduğu görülür. Hemingway'in gerçek yaşantısından örneklemeler içeren *Nick Adams* adlı öyküleri ise, Hemingway'de kısa kısa öykü yazıcılığının ilk örneklerinden kabul edilebilir. Nick Adams adlı kahramanın günlük ve anlık öyküleri, birinci kişi görüşü açısıyla çok kısa paragraflar halinde kısacık bölümlerde okuyucuya aktarılmıştır. Hemingway, eserlerinde yarattığı karakterler yolu ile yirminci yüzyılın ıstıraplı günlerine tanıklık etmektedir (Hughes, 1997: 128).

Hemingway'in en kısa öyküsü, "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" olarak bilinmektedir. *The Hemingway Review*'da belirtildiği gibi, bu kısacık öykünün orijinal kaynağı söz konusu olduğunda, Hemingway tarafından yazıya dökülmeyen bir öykü olduğu anlaşılır. Hemingway birçok yazarla birlikte geçirdiği bir öğlen yemeğinde, on kelimenin altında bir kısacık öykü yazabilme bahsine girer. Kendisi 6 kelimelik "For Sale: Baby Shoes Never Worn (Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş)" adlı en kısa öykü bir peçete parçasına yazdığı için masada bulunanlara uzatarak bahsi kazanır ve edebiyat dünyasında yeni ufuklara yol açar (Şimşek, 2011; "Baby Shoes," snopes.com 2013). Jerome Stern, *Micro Fiction Anthology (Mikro Kurgu Antolojisi)* kitabının girişinde, Florida Eyalet Üniversitesi'nin Dünyanın En İyi Kısa Kısa Öykü Yarışması için 250-300 kelimenin üzerinde olmaması sınırlaması getirdiğini yazmaktadır (1996: 15-16). Ernest Hemingway, bu sınırlamayı daha önceden aşmış ve dünyanın en kısa öyküsü kabul edilebilen 5 (İngilizcesi 6 kelime) kelimelik bir söz dizimiyle yazmayı başarabilmiştir. James Thomas'ın *Flash Fiction: Very Short Stories (Çarpıcı Kurgu: Çok Kısa Hikâyeler)* adlı antolojisinin "Giriş" bölümünde de belirttiği gibi, yazılan kısa kısa kurgunun gizemi uzun oluşunda değil, derin oluşundan kaynaklanmaktadır (1992: 12, Shapard, 1996: 11). Hemingway'in kısa kısa öyküleri sadece bu kısa kısa öykü ile sınırlı değildir. "Çok Kısa bir Hikaye" olarak çevrilebilen "A Very Short Story" yine Hemingway'e ait 750 kelimelik kısa kısa öykü arasında gösterilebilir. *Nick Adams* adlı kısa öykü kitabının içinde ve diğer kısa hikaye kitaplarında kısa kısa hikaye kabul edilebilecek öyküleri de bulunmaktadır.

Amerikan Edebiyatı'nda, romancı, öykü yazarı, kısa-kısa öykü yazarı, gazeteci ve belgeselci yönüyle bilinen Ernest Hemingway, bütünlük arz eden kısa ve gösterişsiz yazı tarzı ile yirminci ve yirmi birinci yüzyılın kurgu romancılığını, hikâye yazıcılığını ve kısa kısa öykü kurmacasını büyük ölçüde etkilemektedir. Eserleri incelendiğinde, kendi yaşantısından izler görülebilen Hemingway, savaşlar ve devrimler dönemi yazarı olarak kabul edilebilmekte ve o dönemde yaşanan hayal kırıklığını ve yabancılaşma temasını

yazım konusu edinmektedir (Herlihy, 2011: 13). Gurbetçilerden (expatriate) biri olan Hemingway, İspanya, Fransa ve İtalya'da görev yapmış ve değişik gözlemlerde bulunarak kültürlerarası bir ortamda kendi vatanı dışında bulunan bireyin kafasının karışık durumunu, mutsuzluğunu ve hayal kırıklığını dile getirmiştir (Hays, 1990: 18-19; Herlihy, 2011, 4). Fakat, incelenen bu karamsar yapının yanı sıra, eserlerinde karmaşık duygusal yapıdan kurtulabilmek için yeni umut kapıları edinmeyi de göz ardı etmemiştir. İnsanlık tarihinin dönüm noktaları olan I. ve II. Dünya Savaşları ile İspanya İç Savaşı'na da katılan Hemingway, çalkantılı dönemin acılarını ve yıkımını oldukça iyi anlatarak, bireylerin gerginlik sürecinde yaşadıkları psikolojik bozuklukları yazdığı kurmacalarda oldukça açık bir şekilde sergileyebilmiştir. Hikâye ve romanlarında daha çok sevgi ve sevginin acı bir şekilde ölüm ya da savaş yolu ile yok oluşunu tematik konu edinmiştir (Flora 1989: 12). Bireyin yitik dünyasındaki boşluktan dolayı içerisine düştüğü yalnızlaşma ve yabancılaşma, Hemingway için kaçınılmaz psikolojik sorun olarak görülür. Yine de bu karamsar tematik yapıya bürünen bazı kahramanlarının, isyan edercesine, "Satılık Bebek Patikleri" adlı kısa kısa öyküde olduğu gibi bir an önce sıkıntılı dönemden kurtulup ümitli yaşantılarına dönme çabaları görülür.

Kısa Kısa Öyülerdeki Çok Anlamlılık

Bu makale, kısa kısa öykülerde, okuyucunun görünenden öteye gidip kurmaca üzerinde derinleşerek esrarengiz yapıyı, alımlama estetiğini kullanarak yaptığı yorumları ile yapı bozucu bir şekilde keşfettiğini, Ernest Hemingway'in beş kelimelik "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş"¹ adlı kısa kısa öyküsünü temel alarak ortaya koymayı amaçlamaktadır². Okur, kısa kısa hikâyelerin yüzeysel boyutunu aşarak, görünen kelimelerin arkasında açık uçlu esrarengiz yapıyı çözümleyerek öyküye çok anlamlılık kazandırır. Ernest Hemingway bu kısa kısa öyküsünde, okuyucuyu bilinmeyi ve görülmeyi sınırlı sayıda sözcüklerle yakalama yoluna yönlendirir ve böylece öyküyü ele alan kişi merak uyandıran gizemli bir öykü analizine gider. Derinlik ve gizemli oluş özellikle yapılan farklı yorumlar ile zenginlik kazanır. Bu yorumlamalar bazen bu kısa kısa öyküde görüldüğü gibi birbirine zıtlık arz edebilir: ümitsizlik içerisinde ümit arayışına giriş gibi.

Hemingway'in eserlerine sosyo-ekonomik, psiko-analitik ve politik gibi farklı birçok bakış açılarıyla yaklaşılabilir. Bir edebi eser farklı birçok yönü ile aynı anda incelenebili-

- 1) "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" adlı minimal öykü, makale boyunca "Satılık Bebek Patikleri" olarak daha kısa bir başlıkla verilecektir.
- 2) Kısallıkları ile, "mini öykü," "minimal öykü," "kısa kısa öykü," "ani öykü," "çok kısa öykü," "mikro öykü," "küçürek öykü," "en azcı öykü," "kıpkısa öykü" adlarıyla açıklanabilen bu öyküler, aslında kısa ama anlamca yüklü olduklarını okuyucuların farklı yorumlarıyla sergilemektedirler. Bu makalede, "kısa kısa öykü" şeklindeki adlandırma daha çok ele alınacaktır. Öykünün etkinliği, anlatılandan çok anlatılmayanda saklı tutularak gizem boyutu daha da derinleştirilir. Batı edebiyatında ise "flash fiction," "short short story," "sudden fiction," "skinny fiction," ve "micro fiction" olarak da tanımlanabilen "mini kurmaca" ve "küçük ölçekli kurmaca" kısıllığı belirten daha birçok adla bilinmektedir (Korkmaz, 2011: 12; Tosun 1).

yorsa, o eser anlamca yüklü bir kaynaktır. Bu özellik, Hemingway'in eserlerinde yeterince görülebilmekte özellikle mikro öykülerinde belirginlik arz etmektedir. Hemingway, kısa kısa öyküde saklı olanı vurgulamak istediğinde, birçok şeyi sadece çok kısa kelime/cümle dağarcığı içerisinde anlatmaktadır ve daha çok sonu açık hikâye şeklinde bitirmektedir.

Hemingway, bu çok kısa hikâyesinde okuyucuya ne kadar önem verdiğini, onu sonsuz yorum yapmaya yönlendirişiyle ima etmiştir. Bu yaklaşım, Jacques Derrida'nın açıklamış olduğu yapı bozumcu yazım tekniğini akıllara getirmektedir. Okuyucu, sonun açık uçlu oluşundan dolayı, yazarın yazdığı anlamın ötesine giderek yeni ufuklar keşfedercesine aktif olur. Anlatılanın ötesini görür ve parçayı değişik şekillerde yorumlayarak sonlandırır.

Anlamsal yönden okuyucu kendi düşüncesini yorumuyla belirtirken, aslında bir alımlama estetiği sürecine de girmiştir. Okuyucunun, yazarın metninde bırakılan açık uçlu oluştaki boşlukları, kendi yaşamındaki tecrübesinden ve ortaya konan metinsel boyuttan yararlanarak yorum gücüyle doldurması alımlama estetiğinin benimsendiğine işaret eder (Ekiz, 2007: 119-127; Aytaç, 2003: 148). Bu özellik, kısa öykülerde oldukça belirgin bir şekilde hissedilmekte olup okuyucu kendince yeni bir yapılanmaya gitmektedir. Hemingway'in yazdığı "Satılık Bebek Patikleri" adlı kısa kısa öyküsünde de bu durum belirgindir: yazılan bu beş kelimelik öyküde, görülmeyen bir merkezileşme değişikliği vardır. Yazar merkezilikten çıkış, bu alımlama sürecinde okuyucu merkezli oluşa yönelme ile ortaya konulur.

Olmayanın keşfedilmesi ve görünenden öteye gidilmesi, kısa kısa öykülerde zengin düşünsel boyut ile her yeni okuyuşta değişik anlam kazanılması ile gerçekleşir. Her okuyuşta farklı bir boyut olarak yeni anlamlar kazanan öykü, aslında okuyucu tarafından yapı bozumculuğa uğratılmaktadır. Derrida'nın açıklamış olduğu yapı bozumculuk, öyküde okuyucunun deneyimine tabi olur ve sonuçta da yeniden kazanıma gidilir ve anlam zenginleşerek yeni bir boyut alır. Yeni kazanım sonucunda, yapı bozumcu eleştiri, yazarının anlatmak isteğinin dışında bir anlayışla son bulur ve yeni bir sentez oluşur. Burada okuyucunun işlevi çok önemlidir: ortaya çıkan yeni yorum, hem okuyucunun hem de yazarın düşüncesi tarzları arasında oluşturulmuş zengin bir sentezdir (Kantarcioglu, 2009: 300). Derrida, yapılan bilimsel eser çözümünü sorgular ve metnin nasıl tahlil edileceği konusunda okuyucuyu esas alır. Eserin anlamı, yapısalılık arz eden kelimelerin görünür olarak ifade ettiklerini aşar. Kelimeler, gösterge boyutundan uzaklaşarak yeni manalar kazanır (Moran, 2008: 240-241). Yüzeyde görünen kelimelerden öte, kısa kısa kurgunun anlamı, okurun onları nasıl değerlendirdiği ile ilişkilidir. Yapı bozumcu tutum ile, kısa kısa kurmacada bilinmeyen ve görülmeyen en çok okuyucunun değerlendirmeleriyle çözüme kavuşmaktadır. Bu yaklaşımda, okuyucu yazılan kurmacayı, bir "önsöz" olarak görür. Yani, "önsöz" kabul edilen metin, her okuyuşta yeniden farklı yorumlarla yeni bir boyut alır. Yazarın açık uçlu bir şekilde anlattığından dolayı okuyucunun değerlendirmesiyle farklı anlam kazanmaktadır (Erden, 2010: 143). Ortaya çıkan yeni esrarengiz son-

lanış, bu öykülerin aslında yazar merkezli oluşlarına değil okuyucu merkezli oluşlarına işaret eder. Artık kontrol okuyucu elindedir: yazar ortaya sadece esrarengiz bir sunum koymuştur ve nasıl sonlanacağı okuyucuya kalmıştır. Okur, değerlendirmesi ile yazarın izlediği bütünsellik arz eden yapıyı bozmuş ve yeni bir oluşum içerisine girmiştir.

Merkezin okuyucu olduğu bu kısa kısa kurgu bilimi, yazarı içinde bulunduğu mekanik sistemin bir parçası haline getirerek yabancılaşmasına sebep olmaktadır. Hatta, yazar da kendi yazdığı kurmacalarına sonunu açık uçlu bırakışından dolayı yabancılaşmıştır: çünkü, öykünün sonu hiç de kendi düşündüğü gibi okuyucu tarafından bitirilemez. Okuyucu, farklı bir biçimde düşünmesiyle ve bunu kendi yorum diliyle yapı bozumcu bir havada yeniden ifade edişi ile, yeni bir dil olan "mitleştirme" dilini seçmiş olur. Tarihin ve kültürün kriz dönemlerinde mitleştirmeye başvurularak öykü anlatma yolu ile esrarengiz mitik düşünen mantık sürekli değişen yaşam içerisinde, bireyin yabancılaştığını gözlemler (Özer, 2012: 9). Anlatılmak istenen imalı ifadelerin satır aralarında belirtildiği söylemi, bu kısa kısa öyküde artık kelime aralıklarının bile anlam kazanışına dönüşmüştür. Yani, "mitsel düşünceye giren kurgular sezgilerle biçimlendiğinden entelektüel bütünlüğü dikte eden mantıksal düşünce ile çatışma halindedir" (Özer, 2013: 165-166). "Satılık Bebek Patikleri" adlı kısa kısa öyküsündeki potinlerin mitsel boyut alış rasyonel çizgilerden uzak bir şekilde çok anlamlılık ortaya koyarak kurgunun kazanılması ve özgünlüğün sadece sınırlı kelime dağarcığı ile ifade edilmesi esrarengiz sanatsal düzenin korunduğuna dikkatleri çeker. Kurgusal düzen etkin ifadelerle ortaya konmakta ve her kelimenin anlamı diğer sözcük dizinlerindeki anlamı da etkilemektedir.

Edgü'nün açıklamış olduğu kısa kısa hikâye tanımlamasında da belirttiği gibi küçürek öyküler "yazıda alıp başını gitmiş imgelerin, birbiri ardına yazılmış sıfatların değil, sıradan sözcüklerin zenginleştirilmiş değil, yoksullaştırılmış bir sözcük dağarcığının ürünleridir" (Edgü, 1997: 38-39)³. Dolayısıyla, kullanılan sade bir dille anlatılan basit ama derin tasarım örtük yapının ana kaynağını oluşturmaktadır. Basitleştirilmiş ve kelimece yoksullaştırılmış "Satılık Bebek Patikleri" adlı öyküdeki sözcük dağarcığı ile yaratılan anlam zenginliği, derinliğin boyutunun sınırsız olduğunu vurgulamaktadır. Bu kısa kısa öyküdeki gizem, aslında, zengin dağarcıklı ifade sınırlamasıdır: beş kelime ile tasarlanmış olduğundan oldukça örtük ve yoruma açıktır. Hikâyede gizem, yaratılan keskin, şaşırtıcı özellikte etki unsuru ile oldukça zenginleşmektedir.

Kısa kısa öyküler, insan yaşantısının kısacık anlarını, yaşanılan küçük olayları, anekdotları ve içsel düşünceyi ortaya koyan monologları bazen kısacık tek kurmaca halinde

3) Mutlu Deveci, *Varoluş ve Bireyleşme Açısından Ferit Edgü: Anlatılarda Yapı ve İzlek* adlı kitabında Küçürek Öykü'de anlatım biçimleri ve teknikleri konusunda geniş bir bölüm sunmuştur. Deveci'nin de belirttiği gibi, farklı çağrışımların ve güçlü yorum gücünün hakim oluşu sonucunda, kısa kısa metinler okuyucunun dikkati ile zenginleşmektedirler. Okuyucunun düş gücü ile tamamlanması beklenen bu kurgusal yazımlar, bir ölçüde çokça yoruma yol açan okur tarafından yeniden farklı görüş açılarıyla yazılmayı beklerler. Açık uçlu, belirsiz, şiirsel ve özgün yazılışlarıyla diyalektik bir okuma gerektiren bu öyküler, özgür bir düşsel zihniyetin ürünüdürler (Deveci, 2012: 503).

bazen de episodik olarak derinlik unsuru içerisinde anlatırlar. Anlatım tekniği açısından değerlendirilecek olursa, sözcük dağarcığı açısından kısa fakat anlamca yoğun olan bu öykülerde eleştiri, sorgulama, içsel monolog, düş kırıklığı, yanılığın arama ve yeni ortaya çıkan bir olgunun aniden algılanması gibi önemli değerlendirmelere başvurulur (Erden, 2010: 319). Ernest Hemingway, içsel monologunu, yani, kendi zihninde tasarladıklarını kesintisiz bir şekilde seslenişini, yazınında okuyucuyu yorum yapmaya yönlendirmesiyle rasyonel monolog haline dönüştürür: okuyucu düşünüp girişin, gelişmenin ve sonucun ne olabileceğini değerlendirmektedir. Artık mantıksal bir değerlendirme vardır: zihinde her şey sebep sonuç ilişkisine dayandırılarak yorumlama yapılır ve sonu açık uçlu oluş giderilip tutarlı bir şekilde okuyucu tarafından sonlandırılır. Hemingway'ın ortaya koyduğu “Satılık Bebek Patikleri” adlı gizemli öyküsünde artık yazarından çok okuyucu çok anlamlılığı kazandırdığı için etkindir.

Rasyonel boyut, “Satılık Bebek Patikleri” için yazılan duygusal yönde eleştirilerden öteye gidilip, daha çok psiko-sosyo-ekonomik açıdan değerlendirmeyi işaret eder. Duygusalıktan uzaklaşan değerlendirmeler, Ernest Hemingway'ın yaşadığı sosyo ekonomik yapının bireyi nasıl çöktüğünü belirtmektedir. Hemingway'ın aktif olduğu 1920 ve 1930'lu yıllarda bireylerin içerisinde bulunduğu yabancılaşma ve toplumdaki uzaklaşma duyguları, bu kısa kısa öyküde dönemin stereotipi kabul edilebilen kahramanın çocuğunun bebek patiklerini satacak pasif direnişiyle dile getirilmektedir. Öyküdeki kahraman, ruhsal çöküntü yaşayan, kendi yaşadığı çalkantılı savaş yıllarının yitik kuşağını temsil etmektedir.

Bu beş kelimele kısa kısa öyküde, kelimelere de ayrıca vurgu yapılmalıdır. Ortada, bireyin kim olduğu açıkça belirgin değildir: bir baba, anne, bir bebek sahibi olan herhangi bir kişi. Yahut bebek olarak tanımlanan büyümüş bir bireyin bebek patikleri de söz konusu olabileceği için çok anlamlılık mevcuttur. Yazar, okuyucuya hikâyenin gizemli kahramanının bunlardan biri olduğunu, bebek patiklerini kimin satmak istediğini örtük tutmasıyla ima eder. Hemingway'ın “Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş” adlı kısa kısa öyküsü sadece beş kelimedeki oluştuğu için bu kelimelerden başka üzerinde yorum yapılabilecek başka kelime yoktur. Çok anlamlılığa yönlendiren çözümlemelerde, kelime aralarında sunulan örtük yapının yoğun bir şekilde anlam içerdiği. Ümitsiz bir tutum içerdiği görülen öykü, aslında, yapı bozumcu bir şekilde ele alındığında yeni ümit kapılarının arandığına işaret etmektedir. Her okuyuşta, beş kelimele tasarlanan öykünün yorumlamada kelime sayısı giderek artmaktadır.

Satışa sunulan masumiyeti temsil eden sembolik bebek patikleri, savaşta yitik duruma geçen insanların sahip oldukları varlıkları da temsil eder. Savaşta birçok şeyini yitiren insanların, bu bebek patiklerinin satışı ile, kendilerinin de yitik insan ya da yok olmaya mahkum olan bireyler oldukları vurgulanır. Dolayısıyla, bu makaledeki psiko-sosyo-ekonomik yaklaşım, dönemin yapısının görülmeyenden öte kabul edilebilen insan psikolojisini nasıl etkilediğini gösterecektir. Dolayısıyla, bu öyküdeki “bebek patikleri” bir kaybı belirten metafor da olabilir. Görülenin ötesi derken vurgulanmak istenen, öykünün

derinlik unsurunun ne kadar yoğun olduğudur. Kısıtlılığına rağmen bir roman derinliği etkisine sahip olan "Satılık Bebek Patikleri," yoğun minimal bir eserdir. Yaşanan ekonomik sıkıntı, artık hayatın anlamsızlaşması ve patiklerin hiç kullanılmadan yepyeni bir şekilde satılmak istenmesiyle son bulur. Bu öyküde görülmeyenden öteye gidebilmek ancak, kurgusal zamanın tesbiti ile gerçekleşir. Zamanın savaş yılları olduğu kesindir. "Hiç Giyilmemiş" olması oldukça anlam yüklüdür: buradaki hiçlik aslında yeniliği vurgulasa da bitmişliği ve tükenmişliği de ima eder. "Yitik Nesil" (Lost Generation) gibi, bu kısa kısa öyküde bir bebeğin yitirilişini ya da yitirilmese de onun anı olmaya değer bir eşyasının yitirilme anını konu edinir. "Hiç" kelimesindeki keskin ve derin manalı vurgu, yaşanmamışlığı, yokluğu ve kendi yaşadığı dönem içerisinde bireyin yaşadığı çevreye yabancılaşım içerisinde dönük hale gelişini de simgeler.

Derinlik unsuru içerisinde, kahramanın bile örtük tutulduğu bu kısa kısa öykü, daha çok anneyi ima eder gibi görünse de baba ya da bebeğin diğer bir yakınının yaşadığı duygusal, sosyolojik ve ekonomik boşluk da vurgulamış olabilir. Hissedilen kaybın derinliği, öyküdeki kahramanın kendini aynı duyguları yaşayan kayıp neslin bir parçası olarak hissetmesine sebep olmuştur: 1929 yılındaki Amerika'da yaşanan ekonomik bunalım insanlar üzerinde sosyo-psikolojik bunalım haline dönüşmüştür ve düzenin sağlanabilmesi için yeni çıkış yolları aranır olmuştur. Öyküdeki gizemli tutulan kahraman, sosyal yaşantısında yalnız ve yabancılaşmış hiçlik duygusunu hem ekonomik hem de sosyal yönde hissetmektedir. Kendisini kurtarabilecek bebek patiklerini satmak gibi yeni çıkar yollar aramaya yönelmiştir.

Ernest Hemingway, savaş yıllarındaki dönemi, yabancılaşma tematik durumu ile açıkla- lar ve romanlarında, kısa hikâyelerinde ve kısa kısa öykülerinde, bu izlemine, yarattığı kahramanları vesilesiyle çok iyi vurgular (Öncül ve Melikoğlu, 2003: 151). Bu kahra- manlar, kendilerine yabancılaşmış ve kendi düşünce yapısındaki tüm iyi şeyleri "kendi mutlak varlığı olmayan yabancı bir mutlak varlığa" yani anlamsızlık duygusuna kaptır- mışlardır (Özbudun, 2008: 15). "Satılık Bebek Patikleri" adlı kısa kısa öyküdeki birey, bu mutlak boşluğu yaşayan kişidir: ölüm duygusu denilebilecek yokluğu ve hiçliği çocuğu vesilesi ile tatmıştır. Güçsüzlük, anlamsızlık ve yok oluş duygusu bu bireyi en iyi an- latabilen duygulardır. Yine de, yaşadığı bu karmaşık duygulardan kurtulabilmek adına öyküdeki ana kahraman çıkış yolları aramaktadır ve çare olarak bebek patiklerini satmayı istemektedir. Yaşanılan yokluk, öyküdeki kahramanı ekonomik buhrandan kurtulabilme adına yeni çıkar yollar bulmaya sevk etmiştir.

Yaşanılan bu zıtlık, örtük bir şekilde ima edilen Hemingway'in yaşadığı "Yitik Nesil" diye bilinen iki büyük savaş arasındaki 1920 ve 1930'lu yılları vurgular. Yitik nesil yok olmak üzeredir ve bu durumdan kurtulabilmek ancak rasyonel değerlendirmeler yaparak yeri geldiğininde en değerli görülen şeylerin elden çıkarılmasıyla mümkün olabilir. Dö- nemi "Yitik Nesil" olarak adlandıran durum, özellikle I. Dünya Savaşı sırasında savaşta genç insanların hayatlarını kaybetmesinden ve yok oluştan kaynaklanır. Birçok insanın

savaş döneminde sürgünde oluşu ya da göçmen konumunda memleketinden dışarıda çal-kantılı süreci geçirmek zorunda kalışı da modern edebiyatın öncülerinden ABD’li yazar Getrude Stein tarafından dönemin bu adla anılmasına sebep olur. Bu kişiler (expatriates), yeni mekanlarında değişim değerlerine ayak uydurmak zorunda kalan kişiler olmuşlardır. Yeni mekanlara gitmek zorunda kalan 1920 nesli aynı zamanda kendi ülkelerinde ola-bilmenin kaybı içerisindeyler. Savaşta büyük kayıplar verildiği için döneme bir kayıp dönemi denmiştir (Slabey, 1987: 69; Cuddon, 1998: 479). Yaşadığı dönemin gergin ya-pısından ve depresyonun yaşanmasına sebep oluşundan dolayı hayatın anlamsızlığını ve hiçlik duygusunu hayatının derinlerinde hisseden birey artık hayatta ümitsiz bir şekilde ölüm korkusu içerisine girmiştir. Yaşam onun için ölüm beklentisinden başka bir anlam ihtiva etmemektedir. Dönem içerisinde, Amerikan idealizmini kaybeden ve hayattan bir anlam bulamayan ümitsiz bireyler vardır (Warren, 1997: 38; Shaw, 1997: 74). Fakat bu bireyler arasında Hemingway’in “Satılık Bebek Patikleri” adlı öyküsündeki kahraman gibi ümitsizlik içerisinde bebek patiklerini satmak gibi kendisine çıkış yolları arayan kahramanlar da vardır. Bu öyküdeki kahramanı mutlu edebilecek hiçbir Amerikan Rü-yası diyebileceğimiz ümitli beklenti kalmamıştır ve sonunda değerli görülen patiklerin satılmasını istemektedir, bu da bulunduğu ümitsiz durum içerisinde onun için bir ümit kapısıdır. Bir ölçüde, Yitik Dönemi temsil eden simbolist kahraman, hayatta ayakta dura-bilme yollarını, yaşadığı ekonomik bunalımdan kurtulabilmek için bebek patiklerini satışı yolunda bulmuştur.

Esrarengiz sunumda Hemingway, okuru bilinmeyene ve yazılı olmayan sonuca, yo-ğunlaşma ile ulaştırarak örtük yazımıyla kapanışta bile onu elinde tutabilmek için şiirsel dille özgün kurmacayı tercih eder ve yazım ötesini düşündürür. Gizemli örtük yazımıyla Hemingway, görünenden öteyi beş kelime ile başarır ve okuyucuyu duygusal ve aynı za-manda sosyo-ekonomik değerlendirmeye sevk eder. Hemingway, kişileri ve olayları bir çelişki üzerinde odaklaştırarak—bebek patiklerini satmak gibi— zor anlaşılan, şaşırtıcı ve çok anlamlılık yaratan özgün edebi yapıtını sunar.

Kısalığına rağmen oldukça yoğun olan bu öykü, şiirselliğinden ve özgün bir şekilde kısalığından dolayı sadelik ortaya koymaktadır ve diğer düz yazı türlerinden farklı bir şe-kilde tahlil edilmesi gerekmektedir. Giriş, gelişme, ve sonuç bölümü, ancak okuyucunun zihinsel bir düşlemesiyle kendini açığa çıkarılabilir. Robert Shapard’ın ifade ettiği gibi, kısa kısa öykü tam anlamıyla bir yoğunlaşma işidir ve romantik şiir gibi duygu yüklü olup içsel anlatım sergilenir (Korkmaz, 2011: 13; Shapard 1996: 4). Kısa kısa öyküde, geleneksel kısa öykü kalıplarının dışına çıkılarak az sözcükle çok şeyi ima etmeyi prensip edinme vardır: amaç, biçim ve içeriği bağdaştırıp özü yakalamaya çalışmaktır (Korkmaz, 2011: 55). “Satılık Bebek Patikleri” bu yönü ile değerlendirilecek olursa, her ne kadar ortada bir giriş, gelişme ve sonuç bölümü yoksa da, okuyucu, çocuğa sahip bir bireyin yaşadığı ani gelişen bir olayın anlatılması ile öyküye başlar. Öyküde bir mantıksal değer-lendirme vardır: bir an önce bebek patikleri elden çıkmalıdır. Sonuç ise üzücü ve trajik bir kapanış ile olur. Bu kadar basit bir şekilde anlatılabilen bu kısacık öykünün örtük

boyutunda, çok geniş sosyo-ekonomik senaryo vardır. Sterotip özelliği taşıyan bir birey için artık hayatın anlamını yitiren yitik bir nesil vardır. Kendisinde o nesil içerisinde kaybolmamak için bebek patiklerini satmak ister ve ekonomik buhrandan kurtulma yollarını arar. Toplumun o dönemini sembolize eden kişi, savaş döneminde, kendisine ve yaşadığı toplumsal çevreye yabancılaşmış bir bireydir. Kendisini o toplumsal çevreden uzaklaştırır ve kurtuluş yolları arar. Hayata bağlanabilmek için kurtuluş gördüğü durum, ancak bebek patiklerini satmak olmaktadır.

Masumiyetin ve ekonomik buhranın konu edildiği "Satılık Bebek Patikleri," geçim sıkıntısı çeken insanların sıkıntılı günlerini ihtiva ettiği gibi, hayatı anlamsızlaşan insanların hayattan hiçbir zevk almadan özenle sakladığı yepyeni, hiç giyilmemiş malzemeyi satarak ümitsizlik içerisinde düşüşünde yeni ümit kapılarını arayışını da vurgular. Anlam katmanlarının kelime aralarında saklandığı bu kısacık öyküde, biçimlenme okurdan duygu yüklü şiirsel sunumda beklenmektedir. Eserlerinde yaşamın doğum ve ölüm anlarını, problemleri yaşantı ve savaşlar sürecini, doğadaki değişiklikler ile birlikte inceleyen "Yitik Nesli" temsil eden Hemingway gibi artık bu kahraman da canından çok sevdiği yavrusunu yitirmiştir yahut yitirmek üzeredir. Bu problem, onun sosyal, psikolojik ve ekonomik yaşantısını çok etkilemiştir. Toplumda, yalnızlık ve boşluk içerisinde kaldığını düşünen bu kısa kısa öyküdeki kahraman, yaşadığı depresyondan dolayı ekonomik durumun sarsıntısına da dikkatleri çeker ve kahramanın örtük düşünsel vasiyeti bebek patiklerini satışı ile görülür bir hal alır. Öyle ki, masumiyeti temsil eden bebek patikleri artık ekonomik ve psikolojik buhran içerisinde olan zihniyet için bir kurtuluş yolu olur. Öş yküdeki kahraman, bu satış yolu ile huzura erişeceğini düşünmektedir.

Bu sorun, sosyal bir çıkmaz halini almış ve bunalım içerisinde düşen insanın en saf gördüğü bebek patiklerini bile satmak istemesine sebep olmuştur. Bebek patikleri, hikâye kahramanı için, bir ümit kapısı diye tanımlanabilir. Aydın Şimşek, kısa kısa öyküyü "Ele Avuca Sığmayan Bir Tür" olarak açıkladığı kitabında incelerken okurun yoğun düşünce boyutuna itildiğini ve şaşkınlığa uğratıldığını anlatmaktadır. Bu şaşkınlık ve düşünce tarzı öykünün anlamsal gücünden kaynaklanmaktadır. Öyle ki, okuyucu büyük gizemli bir sorgulama süreci içine girmiştir:

Kısa öykü devrimci bir özellik sergilemektedir. Bu özelliğini, hız karşısında karşıt bir hız üretmesinden alır. Bir virüs gibi sistemin içine girip, onun yönetselliğini kısa bir süre de olsa devre dışı bırakmayı amaçlar. Okuru kendi diliyle düşünmeye sevk ederken, diğer yandan da şaşkınlığa uğratmakta ve eyleme davet etmektedir (Şimşek, 2011: 2).

Buradaki şaşkınlık, okurda çok anlamlılık içeren öykünün yorumunda belirgin olur. Örneğin, "Satılık Bebek Patikleri" adlı öyküde, her ne kadar ana kahraman ümitsizliğe kapılmış bir şekilde kendini hayata bağlayan elinde bulundurduğu şeyi elden çıkarmaya çalışıyorsa da, bu yorum yeni bir değerlendirmede yapılacak satışın bir ümit kapısı

olabileceğini ortaya koyar. Yine, Şimşek'in belirttiği "devrimci" tutum "Satılık Bebek Patikleri" öyküdeki örtük bireyde görülmüştür. Kahraman, bebek patiklerini satarak hayatında yenilik yapmaktadır. Her an aktif olan okuyucu, "Satılık Bebek Patikleri" ile söylenmeyen birçok şeyi beş sözcükte saklı bulduğu için zihninde bu kısacık hikâyelerin etkin vurucu izlerini yaşar. Öykünün psiko-analitik incelemesi yapıldığında ise, ruhun derinlerinde büyük bir rol oynayan masumiyet kavramının yıkılışı görülür. Öyküdeki ana kahraman, bebeğinin minik patiklerini anı olarak saklamak yerine, onları satmak istemektedir. Bu bireyin düşüncesini sarsan bir düşünce olup sisteme bir ölçüde başkaldırışı simgeler, yani "devrimci" bir tutum olur.

Scott Fitzgerald, John Dos Passos ve William Faulkner gibi, modernist dönemde Hemingway de gerçekçilik akımı üzerinde yoğunlaştığından, bu mikro kurmacasında, bir ailede yaşanan bu küçücük değişim fikrini soyo-ekonomik yapıyı irdeleyerek yaşamın gerçek bir anı olarak yansıtır (Hays, 1990: 134-136). "Satılık Bebek Patikleri: Hiç Giyilmemiş" öyküsündeki kahramanın psikolojik ve duygusal açıdan nasıl bir üzüntü içerisine girdiğini de belirtir. Gerek romanlarında, kısa hikâyelerinde ve gerekse de kısa kısa öykülerinde fiziksel ve psikolojik yönden yaralı insanları tasvir eden Hemingway, yine bu kısacık öyküsünde psikolojik yönden yaralı bir bireyi okuyucuya değerli gördüğü bebek patiklerini satışı ile tanıtır. Savaşlar döneminde yazan Hemingway, insanların fiziksel yönlerinden çok psikolojik yönde yaralandıklarını ve büyük bir bunalım içerisine girdiklerini de ima etmeye çalışır. Gergin savaş dönemi içerisinde yazan Hemingway, kişilerin savaş ve ölüm korkusunu çok etkin ve sade bir dille anlatır (Young, 1997: 45, Atkins, 1997: 47-48). Hemingway, "Satılık Bebek Patikleri" adlı kısa kısa öyküdeki ölüm korkusunun ötesinde, onu yaşayan öykü kahramanı, aslında, temsili bir birey olup dönemin diğer tüm kayıp yaşayan insanların sembolize eder ve çocuklarını savaş meydanlarında kaybeden kişilerin nasıl anlamsızlık ve hiçlik içerisine düştüklerini vurgular ve sonunda da kendilerini rahatlatılabilmek adına değişik umut kapıları aradıklarını ima eder.

Sonuç

Ernest Hemingway sosyo-ekonomik yönde eleştirel boyutla yaklaşılabilir "Satılık Bebek Patikleri" adlı öyküsündeki ana kahraman ile aslında dönemin toplumsal yapısındaki endişe, üzüntü, korku ve ümitsizlik içerisinde ümit arayışını sergilemeye çalışmıştır. Bu kısacık öyküde bir sonuç çıkarılmak istenirse, karamsar bir havada bireylerin savaş gerginliğinden dolayı psikolojik problemlerle karşı karşıya oluşları söz konusu edilmesine rağmen diğer taraftan savaş dönemleri dışındaki huzurlu yaşantısına duyulan özlem de ima edilmiştir. Amerikan idealizminin yaşandığı insanların ümitle dolu olduğu ve yaşama sevinci ile hayata bağlandıkları dönem olarak kabul edilebilen on dokuzuncu yüzyıl ve daha öncesi dönemlere olan özlem, örtük bir şekilde vurgulanır. Böylece, öykünün çok anlamlı oluşu değişik yorumlarla ortaya konur. Hemingway, öykülerinde belirttiği ümitsizlik ve ölüm korkusu gibi endişelerden öteye, karakterlerinin ümitli olmaları gerektiğini de ima etmiştir. Hemingway, öyküdeki örtük kahramanı ümitsizlikten kurtulup hayata

bağlanması gerektiği konusunda uyarmak istercesine kısa ve özlü yazmıştır. Görünen ümitsiz ve karamsar havadan öteye, Hemingway'in ümitli yaklaşımını çağrıştıran durum, öyküdeki kahramanın mutluluğu ancak potinleri satmak istemesi ile hissettirilir. Dönemin karamsar havasından kurtuluşu öyküdeki kahramanın ekonomik buhrandan kurtuluşunu ancak potinleri satma çözümüyle ortaya koyar ve huzurlu yaşamaya ve pozitif düşünceye davet etmektedir. Öykü başkahramanını duygusallıktan ve boşluk içerisine düşüşten kurtulup düşünce boyutunu kazanmaya sevk eder. Birçok edebiyatçı, Hemingway'in ümitsizlik ve karmaşa içerisine düşen bireyleri tasvir ettiğini tanımlar: aslında bu hikâyedeki, bebek patiklerini satması ile yeni bir uyanışta bulunmuştur ve ümitli bir yaklaşım sergileyerek hayata bağlanmıştır. Yaşadığı yabancılaşma duygusundan öteye hikâyedeki birey, sattığı bebek patikleriyle kendi yaşadığı masum duygularına isyan halindedir. Ani aldığı kararlar, yaşadığı dönemin gergin yapısına karşı harekete geçmiştir. Yani, bu birey, Hemingway'in onu davet etmeye çalıştığı pozitif düşünceyi benimsemiştir ve hayata bağlanmıştır. Yaşadığı dönemin materyalist beklentilerine ancak karşı (isyankâr) yaklaşımı ile cevap verebilmiştir. Sembolize ettiği "Yitik Nesli" aslında bebek patiklerini satma şeklindeki haykırışı ile ortaya koymuştur ve kaybolan birçok şey gibi, ölüp giden birçok insan gibi, sessiz kalma onun için artık geçerli değildir. Her okuyucuya farklı yorumlamalar kazandıran öyküdeki kahramanın ayakta kalabilmek için sergilediği tutumu, aslında hikâyenin çok anlamlılık yönünden ne kadar derin unsurlar içerdiğini ortaya koyar.

Kaynakça

- Atkins, J. (1997). "Dealing with the Fear of Fear". Readings on Ernest Hemingway. California, Greenhaven. Ss. 47-54.
- Aytaç, G. (2003). Genel Edebiyat Bilimi. İstanbul: Say Yayınları.
- "Baby Shoes." <http://www.snopes.com/language/literary/babyshoes.asp>, Erişim Tarihi: 24.01.2013.
- Cuddon, J. A. (1998). "Lost Generation (Yitik Nesil)". The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory. London: Penguin Group.
- Deveci, Mutlu. (2012). "Küçürek Öykülerde Dil ve Üslup". Varoluş ve Bireyleşme Açısından Ferit Edgü: Anlatılarda Yapı ve İzlek. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Edgü, Ferit. (1997). "Çok Kısa Öyküler... Öykücükler" (deneme). İstanbul: Adam Yayınları, ss. 38-39.
- Ekiz, T. (2007). "Alımlama Estetiği mi Metinler Arası mı?". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, 47, 119-127.
- Erden, A. (2010). Kısa Öykü ve Dilbilimsel Eleştiri. Ankara: Bizim Büro Yayınevi.
- Flora, J. M. (1989). "Hemingway's Theory of the Short Story (Kısa Hikaye Teorisi)". Ernest Hemingway: A Study of the Short Fiction. Boston: Twayne Publishers. Ss. 3-26.

- Hays, P. L. (1990). Ernest Hemingway. New York: Continuum.
- Herlihy, J. (2011). In Paris or Paname: Hemingway's Expatriate Nationalism. New York: Rodopi.
- Hughes, D. (1997). "The Universe on Edge". Readings on Ernest Hemingway. California: Greenhaven. Ss. 126-131.
- Kantarcıoğlu, S. (2009). Edebiyat Akımları: Platon'dan Derrida'ya. Ankara: Paradigma.
- Korkmaz, R. ve Deveci, M. (2011). Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Moran, B. (2008). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Öncül, N. A. ve Melikoğlu, E. (2003). "Giriş". Amerikan Edebiyatı Öykü Antolojisi. İstanbul: Dünya Kitapları.
- Özbudun, S. (2008). Yabancılaşma ve ... Ankara: Ütopya Yayınları.
- Özer, S. (2013). "Bir Deneme: Çok Kısa Öykü Kuramı". Dünyanın Öyküsü, Şubat-Mart, ss. 163-169.
- Özer, S. (2012). "Çok Kısa Öykünün Mitleştirme İşlevi ve Politikaları". Dünyanın Öyküsü, Aralık-Ocak, ss.: 9-11.
- Shapard, R. (1996). Sudden Fiction: 60 New Short Short Stories. New York: W. W. Norton.
- Shaw, S. (1997). "Hemingway, Nihilism and the American Dream". Readings on Ernest Hemingway, California: Greenhaven, ss. 71-77.
- Shapard, R. (2012). "The Remarkable Reinvention of Very Short Fiction." <http://www.worldliteraturetoday.com/2012/September/remarkable-reinvention-very-sh...> Erişim Tarihi: 24.01.2012.
- Slabey, Robert M. (1987). "The Structure of in our Time". Ernest Hemingway: Six Decades of Criticism. Linda W. Wagner (Ed). Michigan: Michigan State University, ss 65-77.
- Stern, J. (1996). An Anthology of Really Short Stories. New York: W.W. Norton.
- Şimşek, A. (2011). Bebek Patikleri, Ele Avuca Sığmayan Bir Tür: Kısa Öykü. Kanguru Yayınları.
- Thomas, J. (1992). Flash Fiction: Very Short Stories. New York: W.W. Norton.
- Tosun, N. "Aforizmanın Hikâyesi: Kıp Kısa Öykü". <http://tosunnecip.blogcu.com/aforizmanin-hikayesi-kisa-kisa-oyku-necip-tosun/3147231...03.05.2013>.
- Warren, R. P. (1997). "Hemingway's World". Readings on Ernest Hemingway. California: Greenhaven Press, ss. 34-38.
- Young, P. (1997). "A Master Key to Understanding Hemingway". Readings on Ernest Hemingway, California: Greenhaven, ss. 39-46.